

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 3.

Brasiovu 20. Ianuariu 1868.

Anulu I.

PROTOCOLULU

Adunarei generale a Asociatiunei transilvane pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu, tienute in Clusiu la $^{26}/_{14}$, $^{27}/_{15}$
si $^{28}/_{16}$ Augustu 1867.

(Continuare.)

SIEDINTI'A III.

tienuta la $^{28}/_{16}$ Augustu 1867.

XXII. Deschidienduse siedinti'a a III. a adunarei generale in $^{28}/_{17}$ Aug. demaneti'a la 9 óre, se cetesce prein notariulu ad hoc Iustinu Popfiiu protocolulu siedintiei trecute, carele cu unele modificari neinsemnate se aproba si verifica.

XXIII. Inainte de a trece la ordinea dilei, cere cuventu D. Samuila Vajda, si premitiendu cà a auditu pertractanduse multe bune si folositorie in siedintiele trecute, intona lips'a mare de bani, ce'a ce ne impedece in efeptuirea multoru intreprinderi salutarie pentru natiune. Spre delaturarea acestei lipse prea sentite propune a se face colecte generali. In totu anulu la 1-a Ianuariu se contribuésca fiacare romanu celu pucinu 3 cr. v. a., ceea ce ar' poté face usioru si comodu inca si cei mai miseri, éra cei mai benecuventati de sorte — se intielege de sine — ar' poté concurge si cu o suma mai marisiora; prein care modalitate s'ar' castigá pre anu la 20,000 fr. v. a.

Dreptu acea Asosiatuinea se se intorca catra archireii nostri cu acea rogare, cá se esmita in privinti'a acésta cerularie catra cleru si poporu; ér' banii ce voru incurge, se se

depuna în manele archiereilor, despre cari avem totă securitatea, ca i voru întrebunții spre scopuri salutare.

D. Vasiliu Popu opinéza, ca acest'a propunere se nu se iea acum la desbatere; ci D. Vajda se îndrepte cu propunerea sa la comisiunea incredințiată cu preliminarea bugetului pre anul venitoriu și se se iee la pertractare cu ocasiunea desbaterei raportului comisiunei amentite.

Se primesce.

Intr'aceste D. Chifa capelanu, insinua presidiului disertatiunea Dlui Dragescu ascultatoriu de medicina în Pest'a, strapusa prein autoriulu numai acum, care porta titlulu: „Despre educatiunea morala a poporului.“

Se iea spre cunoscintia, cu acea însemnare, că acest'a s'a luat îndereptu.

XXIV. După aceste trecunduse la ordinea dilei, după ce votisarea pentru presedinte și vice-presedinte pre urmatorii trei ani se întimplă în ședinți'a trecută, D. presedinte pune întrebarea, deca se invoiesce ore adunarea a se procede numai decatu la alegerea celor alalti oficiali și la alegerea membrilor comitetului Asociatiunei? și deca se conovoiesce, cu ce modalitate se se face acésta?

D. Vasiliu Popu partinindu, că adunarea gener. se treca îndată la alegere, în privinți'a modalitatiei doresce că alegerea se se faca prein ședule.

D. Ioanu Hanea prot. partinindu propunerea Dlui antevorbitoriu în privinți'a modalitatiei, adauge ca votisarea pentru oficialii Asociatiunei se se întemple pre ședula destinsa; ér' pentru membrii comitetului pre alta ședula.

D. canonicu Negrutiu e de aceeași parere încatu pentru oficiali; er' încatu pentru membrii comitetului observa, că în privinți'a aceloră s'au cointielesu cu mai mulți în consfatuire privata; doresce dar că pentru membrii Comitetului se se faca dein partea presidiului propunere în întielesulu aceleiasi consfatuiri, și apoi se se aléga prein achiamatiune.

D. Dr. Ratiu poftesce a se luá în consideratiune, că alegerea secretarilor sta în legatura strinsa cu defigerea bugetului pe anul venitoriu, și cu aceea împregiurare, ore voiesce adunarea gener. a redică la valoare de conclusu edarea unei foi, ce scie că se va propune prein comisiunea bugetaria?; căci atunci vine întrebarea, ore secretarii și respective secretariulu II. potere-aru primi asupr'a sa o sarcina atât de grea?!

Elu într'o convorbire privata cu D. Rusu întielese, că acesta în casulu susu amintitu, nu pote se primésca de nou secretariatulu, dein caus'a multeloru agende ce lu oblega sub alte titluri.

Dr. Nemesiu reflecta la descoperirea dein urma a Dlui Dr. Ratiu, că numai atunci se pote dechiará cineva despre primirea séu neprimirea cutarui oficiu, deca i-se oferesce, er' înainte neci de catu.

Continuara mai departe disput'a Dd. Dr. Tincu, Gaetanu, Dr. Ratiu, Maioru, Antoneli, Vis. Romanu si secret. Rusu, carele conformu convorbirei sale avute cu Dr. Ratiu dechiară de nou, că în casulu, candu adunarea generala va decide edarea foiei prescise si prein statute, elu nu mai pote primi secretariatulu; ca-ci fiendu secretariulu primariu coprinsu cu alte lucruri de cea mai mare importantia pentru natiune, în ducerea afaceriloru curinti ale Asociatiunei în întielesulu statuteloru ilu suplinesce acum de 5 ani elu ensusi; dar totu în întielesulu acelorasi statute ar' fi detoriu a-lu suplini în casu de lipsa si în redigerea foiei, ce'a ce nu pote face dein caus'a sanetatiei si altoru agende ale sale.

Dupa cari la dorinti'a generala de a se trece la ordinea dilei, D. presiedinte propune de nou întrebarea: au primesce adunarea a se face numai decatu alegerea si a se face aceea prein siedule, un'a pentru oficiali, alt'a pentru membrii comitetului?

Se primesce, si siedinti'a se suspende pre catva tempu pentru cointielegere preliminară în privinti'a celoru ce ar' fi de a se alege si pentru confacerea sieduleloru.

XXV. Reluanduse érase firulu desbateriloru, se culesera voturile în urna; si D. presiedinte pune întrebarea: deca se convoiesce adunarea gen. cu modalitatea observata si la alte casuri analoge, de a se esmite adeca o comisiune pentru esaminarea si numerarea voturiloru?

Ceea ce priminduse, la propunerea Dlui presiedinte se alege în numit'a comisiune DD. can. Mihali, protop. Rosiescu, Dr. Mihali, Leontinu Popu si Nicolae Siandoru, carea dupa finirea lucrului are a raportá despre resultatu.

XXVI. D. presiedinte pune la ordine continuarea raportului comisiunei, esmise pentru cercetarea socoteleloru, întreuptu în siedinti'a precedentă dein caus'a absentarei unui membru al' comisiunei.

D. Orosu referintele aceleiasi comisiuni cetesce puncturile nedesbatute inca si anume:

Pusetiunea 3) pentru evidinti'a averei Asociatiunei si usiorarea portarei socotelor, comisiunea propune, ca pre venitoriu lenga diurnalulu dusu pan' aici, se se introduca si o alta carte de socotele, care se coprinda in sine tote categoriile perceptiunilor si erogatiunilor, s. a.

La provocarea D. presiedinte, D. Piposiu, membrulu acestei comisiuni, da pre scurtu deslucire in privinti'a cartii propuse, usuate la tote oficiolatele de ast'a specie.

D. Vasiliu Popu provoca pre D. Piposiu a se dechiará, deca cartile socotelor portate pan' acum de D. cassariu Stezariu, au ore, seu nu au destula securitate pentru averea Asociatiunei? In casulu candu acele au destula securitate, elu este de parerea, a nu se ingreună cassariulu cu sarcine noue, numai cá se se faca mai evidente, cea ce si altcum e evidente; cu atat'a mai vertosu, ca-ci precum se scie de comunu, D. cassariu porta acést'a sarcina nu prea usiora numai gratuitu, fora neci o remuneratiune dein partea Asociatiunei.

D. Piposiu raspunde, ca dein partea sa nu afla in acele carti destula securitate; apoi manualulu propusu nu numai ca nu ar' fi spre greutatea cassariului, ci dein contra i-ar desierbi spre usiorare la inchiaiarea ratiunilor.

D. cassariu Stezariu explica modalitatea observata pan' acum in ducerea ratiunilor, in care afla destula securitate pentru averea Asociatiunei.

D. Elia Macelariu luandu in consideratiune, ca precum se vede chiaru si dein vorbele Dlui Piposiu, acea carte ar' fi se fia mai multu numai spre usiorarea cassariului, propune a se lasá in liber'a volia a cassariului, se iea scientia de propunerea comisiunei, si deca voiesce se se folosésca de dens'a. Acést'a se primesce de adunare, cu acea intregire facuta de D. protop. Hanea, ca D. Piposiu se de spre dispositiunea comitetului Asociatiunei unu formulariu de acelu manualu, ca de va aflá de lipsa, se se pota folosi de elu. La ce D. Piposiu raspunde, strapunendu formulariulu cerutu.

Puset. 4). Observanduse, ca documintele de erogatiuni nu suntu vidimate de presiedintele comitetului, comisiunea propune, cá de aici inainte erogatele se nu se solvésca fora vidimarea acést'a.

La deslucirile date in privinti'a acést'a de D. cassariu

Stezariu, adunarea respinge propunerea comisiunei si decide a se observá si mai departe modalitatea de pan' acum.

Puset. 5). Dein lips'a manualului susu pomenitu si in casulu presinte dein lips'a chartieloru de statu aflatorie actu in Sibiiu, se afla comisiunea censoratoria silita a lasá unele documente sunatorie despre interesele incurse dupa obligatiunile de statu, necensurate; si propune: cá censurarea acelor'a, si dupa aceea si absolvarea ratiotinantiloru se se concreda comitetului Asociatiunei.

Propunerea se respinge, hotarinduse a se dá absolutoriulu ratiotinantiloru inca acum.

Puset. 6). Comisiunea propune, ca lenga documentele de perceptiuni se se alature la socotele totu de odata si protocoalele respective ale comitetului. Nu se primésce; remanendu lenga modalitatea de pan' acum.

Puset. 7). Comparanduse erogatiunile diurnatului cu erogatiunile preliminate, a observatu comisiunea, cá la spesele extraordinarie se arata o crutiare de 40 fr. 84 cr. si la cele ale tipariei acteloru adunariloru generali asemenea o crutiare de 41 fr. 50 cr., la olalta o crutiare de 82 fr. 34 cr. v. a. In ratiotiniulu despre spesele Cancelariei se afla unu supraerogatu de 18 fr. 93 cr., v. a. — Deci comisiunea propune, ca acestu supraerogatu se se licuidéze si se se asemne dein cass'a Asociatiunei.

Propunerea comisiunei se primesce, supunendu cá se va fi luat in consideratiune la preliminarea bugetului pre anulu venitoriu.

Cu aceste se finí raportulu comisiunei, care se alatura aici sub lit. K).

D. Hanea protop. liea cuventulu si propune, ca se dechiare adunarea gener. cá afla de bunu ratiotiuniulu susternutu adunarei gener. prein D. cassariu Stezariu, si se i se dè absolutoriu.

Se primesce intre strigari de „se traésca.“

XXVII. D. presiedinte pune la ordinea dilei raportulu comisiunei insarcinate cu examinarea ofertului Dlui redact. al' „Gazet. Trans.“ Iacobu Muresianu, privitoriu la ramur'a juridica si agronomica.

D. Iosifu Romanu adv. cá referinte cetesce raportulu comisiunei numite alaturatu aici sub lit. L).

Dupa care raportu comisiunea esmisa a) recomenda adunarei gener. primirea ofertului pre lenga administrare separata

cu cea mai calduroasă multămită și recunoștință; b) propune, ca onorată adunare gener. se însărcineze pre comitetu cu elaborarea a două planuri pentru înființarea ideilor acestor a; și fiindu că oferitoriul nu respice, cătu voiesce a destina de în sumă oferită pentru ramura juridică și cătu pentru cea agro-nomică, se 'lu provoace a si descoperi voința în asta privință; c) și până la gătirea planurilor, cari se voru substerne promisiunii adunării gener. comitetul se primească suma oferită, precum și ofertele gratuite ce voru încurge pentru scopurile ămentite. d) Er' încatu pentru punctul al' treilea de în scrisoarea D. Iacobu Muresianu, de a se rezolvi pentru institutele pedagogice rom. de în Blăși și Sibiu câte 2—300 fr. de în veniturile prezente ale Asociației, comisiunea l'a recomandat comisiunii bugetare, că se lu ia în considerație la proiectarea bugetului pentru anul venitoriu.

D. Elia Macelariu propune se se primească raportul comisiunii în totu coperșul său.

D. Hanea află, că atatu ofertul D. I. Muresianu, cătu și raportul comisiunii stă în contradicție cu sine însuși. Muresianu oferă 1000 fr. v. a. pre lângă alte contribuții de la confrăți de în afară făcute spre scopul ămentit; și totuși condiționează această contribuție de la cele 2—300 fr. dădă institutelor pedagogice de în Blăși și Sibiu; dar' e contradicție și în operatul comisiunii; căci scopul Asociației este același, care lu ămintește și ofertele, și care lu înțonează de nou și comisiunea în operatul său, și comisiunea vine totuși a propune, ca acea sumă oferită se se manipuleze separat de cealaltă avere a Asociației.

D. Poruțiu, secret. guber., reflectă la observațiunile D. Hanea, că punctul al' treile de în scrisoarea D. I. Muresianu, ce sună despre ajutoriul dădă institutelor pedagogice de în Blăși și Sibiu este numai unu votu, o dorință, înse neci decât condiție „sine qua non“; er' manipularea separată o poftesce însăși firea lucrului. De această părere e și D. Jos. Romanu.

Ne mai însinuându-se nimene la cuventu, D. președinte întreba adunarea, de că primește propunerea D. Macelariu, de a se primi operatul comisiunii?

Se primește.

În legătură cu aceste D. protop. Pamfilu vine a aduce la cunoștință adunării, că redactoriul foiei „Magyar Polgár“

dein locu, Dn. K. Nicolau Papp, întielegundu despre inten-
tiunea de a se redică o scola agronomica romana, a datu spre
acéstu scopu 1 galbenu.

Adunarea primésce acestu ofertu cu cea mai viua bucu-
ría si recunoscientia.

(Va urma.)

Ideile fundamentali ale economiei natiunale.

(Fine).

Sistem'a acésta a lui Quesnay care avea de scopu imbu-
natatirea clasei tieraniloru, a fostu cu deosebire sprijinita de
renumitulu Mirabeau in opulu seu *l'amis des homes*, ou trait
dela population. Contrarii acestei sisteme au fostu cu deose-
bire Voltaire si J. Jacob Moser in opulu seu indreptatu asupr'a
scrieriloru lui Mirabeau intitulatu: „Antimirabeau, oder unpar-
teische Anmerkungen über Mirabeau's natürliche Regierungs-
form.“

Fiinduca dupa sistem'a lui Quesnay averea unui poporu
se privea in productiunea naturala, s'a numitu aceasta sistema
fisiocratica. Dupa aceasta sistema izvorulu avutiei e in pa-
mentu, fiinduca pamentulu produce atatu mai multu, cu catu con-
suma mai multu cei ce se ocupa cu productiunea primitiva; totu ce
remane dein o atare productiune, afara de ce au consumatu
producentii, e averea curata a unui poporu; si cei ce se ocupa
cu productiunea de obiecte crude se numescu clas'a productiva.
Dupa opiniunea fisiocratiloru negutiatorii si industriasi
nu se tienu de class'a productiva, fiindu ca ei nu producu nimicu
de nou, ci numai impartu productele respective, straforméza
aceea ce au produsu class'a productiva. Lucrulu acestora, adeca
alu negutiatoriloru si industriasiloru nu face mai multu, de
catu atata catu consuma ei pana au stramutatu productele,
sáu pana le au datu alta forma productelor crude, pentru
aceea fisiocratii numira ori ce classa de ómeni care nu se
ocupa cu productiunea de obiecte crude, classa sterila (stearpa).
Fisiocratii au pretiuitu incatva aceasta classa de ómeni, dar
numai pentru ca lucratoriulu de pamentu ar perde prea multu
tempu, candu ar fi constrinsu a se ocupa cu comerciulu si alte
ramuri de economia, care straforméza in atatea feliuri pro-
ductele crude pentru a le face apte spre folosulu omului, pen-
tru aceea concedu si fisiocratii, ca aceste classe de ómeni

suntu folositóre; dar nu dicu ca suntu neaparatu de lipsa. Afara de aceasta ei le numescu folositóre, pentru ca consuma acea parte dein produsele crude, care nu este de lipsa clasei productive, lasandu in locul acestoru produse alte obiecte de pretiu. Mai incolo fisiocratii concedu, ca fara negutiatori unele produse crude nu s'aru putea pastra tempu mai indelungatu, altele nu aru avea nici unu pretiu daca nu le aru cauta comerciantulu si nu ar aduce altele in locu, éra pe acestea class'a productiva nu le aru gasi, fiindu ocupata cu productiunea de obiecte crude, séu nu si-le aru putea castiga neavendu alte mijlóce afara de produse crude, care nu aru avea pretiulu cuviintiosu, daca nu le aru duce negutiatoriulu in locuri unde au acestea pretiu. — Sub astfelu de impregiurari si pe temeiulu pareriloru desvoltate aparau fisiocratii libertatea industriei si a comerciului; dar aceste ramuri de economia nationala le priveau numai cá mijlóce pentru a poté capata class'a productiva produse de industria cu pretiu mai moderatu si asia a se poté ajuta in productiunea cea adeverata. Industri'a si comerciulu era numai mijlóce pentru usiorarea starei tieraniloru.

Fisiocratii au fostu fórte consecinti, pentru ca privindu ei tóta avutia nationala numai in pamentulu productivu, au fostu de parere si au cerutu, cá contribuirile pentru sustienerea regimului se se traga numai de pe pamentu, adeca numai dela acea classa de omeni, care se ocupa cu productiunea de obiecte crude, adeca numai dupa pamentu se se platésca dare.

Principiele desvoltate de fisiocrati erau fórte liberali, cu deosebire liberali pentru acea classa de ómeni, care in timpurile de mai nainte erau cam asupriti dein partea acelor cari se bucurau de unele prorogative in urm'a sistemii feudale. Caus'a pentru ce nu s'a pututu sustiné aceasta sistema, a fostu constitutiunea staturiloru formate in evulu mediu pe temeiulu sistemii feudale. Fisiocratii neabatenduse dela sistem'a loru cea liberala pretindeau — cu deosebire Mirabeau — schimbarea formeii regimului, pretindeau o forma de regimu liberala conformu cu principiele loru liberale desvoltate in privinti'a economiei nationale; pretindeau fisiocratii schimbari mari in starea sociala a ómeniloru, aratandu si combatendu abusurile cele multe mostenite dein evulu mediu, care abusuri veneau in colisiune cu sistem'a loru cea liberala, care sistema per tangentem recunoscea ratiunea de potestate suprema in statu. Prin aceasta fisiocratii isi facura multi contrari; ba unii le

aruncau, ca ei inca ar fi contribuitu la erumperea revolutiunei in Franci'a. — Venindu dar sistem'a fisiocratiloru in colisiune cu sistem'a regimelu de pe atunci, e prea firescu lucru ca nu a pututu se subsiste; fiindu ca de o parte nu a fostu spriginita dein partea puterei staturiloru, precum au asteptatu intemeietorii acestei sisteme, de alta parte era persecutata de multi contrari puternici. Meritul acestei sisteme e, ca a trasu atentiunea puteriloru de statu, cá se puna mai multu pretiu pe class'a de ómeni ce se ocupa cu productiunea de obiecte crude, a aratatu defectele sistemei mercantile si a datu nesuinitiei in castigarea avutiei nationale o direptiune mai impacatóre de catu cumu a fostu sub sistem'a mercantila.

Lupt'a ce purtau fisiocratii cu numerosii loru contrari si aparatorii sistemei feudale inca nu s'a fostu ispravitu si eata resare o sistema nóua pe campulu sciintiei economiei nationale, o sistema, care de si nu erá asia contraria sistemei fisiocratiloru, precum a fostu aceast'a sistemei mercantile, totusi basanduse pe alte principie, merita numele de sistema noua, si aceasta e sistem'a industriei libere. La anulu 1776 unu englezu renumitu anume Adam Smith publicase unu opu intitulatu: Cercetari despre natur'a si cauzele avutiei nationale. Ide'a fundamentala in aceasta sistema moderna e, ca lucrulu e elementulu dein care vine productiunea si inmultirea avutiei nationale, fia apoi lucru intrebuintiatu in orice ramu de productiune. Dupa aceasta sistema avuti'a unui poporu nu sta nici in bani, precum credeau mercantilistii, nici in abundanti'a de produse crude, dupa cumu se sileau a demustra fisiocratii, ci in sum'a tuturoru obiectelu ce servescu spre acoperirea trebuintelu omului. Acelu poporu, acea natiune e mai avuta si mai sigura in averea sa, care scie lucra mai multu, séu mai bine disu, care scie lucra mai bine spre a produce mai multe obiecte, care suntu alese spre acoperirea lipse-loru omului.

Adam Smith documentéza fórté frumosu, cumu depinde pretiulu unui productu dela lucrulu care se intrebuintiéza pana candu se produce, si cumu se aduna avuti'a prin produse facute prin lucru. Ori ce activitate a omului indreptata spre productiune se numesce productiva, fia apoi acea activitate indreptata spre productiunea obiectelu crude, séu spre straformarea ori mutarea acestoru obiecte. In privinti'a libertatii industriei si a comerciului sistem'a aceasta se unesce cu sistem'a fisiocratiloru, si amendoua combatu sistem'a mercan-

tila. După opiniunea lui Adam Smith totu omulu care e activu pe ori ce terenu alu economiei nationale si produce obiecte necesarie, inmultiesce totudeodata si averea nationala, pentru ca avuti'a nationala consta dein avutiile singurateciloru; de unde apoi urméza, ca regimulu nu are a conduce nici unu ramu de economia precumu s'a intemplat cu comerciulu sub sistem'a mercantila, ci are a lasa activitatea fiesce carui producentu catu se pote de libera; regimulu are numai a asigura pe producenti inlaintu prin administratiune buna si a'i apara in afara; are a se ingriji numai de acele mijlóce, pe cari producentii singurateci nu si-le potu castiga, precumu suntu drumuri, regularea apeloru, poduri si altele. Deosebirea intre aceste doua sisteme sta si in aceea, ca sistem'a industriei libere, care se numesce si sistem'a moderna, nu se invoiesce cu principiile sistemii fisiocratiloru, cá unu regimu se ia in mana frenele verunui ramu de productiune, ci doresce cá regimulu numai se delature pedecile, si apoi se lase pe fiesce care producentu, fiesce care ramu de economia catu se póte de liberu.

Fia unu lucru catu de bunu, fia o idea catu de salutar, la inceputu se voru gasi contrari cari se o combata. Asia s'a intemplat si cu sistem'a industriei libere; unii o combateau pentru ca ocupanduse tempu mai indelungatu cu sistem'a fisiocratiloru erau convinsi despre bunatatea aceleia, altii combateau aceasta sistema dein interesu privatu, éra acestia erau proprietarii mari de pamentu si comerciantii, carora le venia bine cá regimulu se'i ajute; altii o combateau dein punctu-devedere politicu, fiindu de acea parere, ca industri'a trebue se serveasca spre scopuri politice, si asia industria trebue se fia subordinata polititiceii statului. Cei ce se inchina la aceasta parere, credu in ratacirea loru, ca locuitorii unui statu traiescu numai pentru cá se serveasca si se sustiena puterea statului, ear nu dupa cumu e intru adeveru dein contra. In fine mai suntu doi contrari ai sistemii industriei libere, cari pentru principiile loru cele sanatóse merita consideratiune. Acestia se invoiescu cu principiile filosofice ale acestei sisteme, dar credu ca inca nu e tempu a se intruduce sistem'a industriei libere, pentru ca trebue lucru judecatu asia cumu e si nu cum ar trebui sa fia.

Daca e adeveratu ca gradulu de cultura alu popóraloru dein staturi diferite, modulu ocupatiunei, datinele, puterea de

productiune, referintiele climatice si puterea statului de a ajuta unulu său altu ramu de economia sunt diferite, atunci are dreptu Dr. Fr. List in opulu seu intitulatu „National-System der politischen Oekonomie 1841“, daca numesce sistem'a industriei libere sistema cosmopolitica si daca dice, ca introducunduse aceasta sistema deodata fora privire la popórale vecine, cu care stamu in relatiuni comerciali si la care nu e introdusa aceasta sistema si nu voiescu vecinii a o introduce, usioru s'ar putea periclita unu ramu său altulu de economia nationala; de ecs. se se introducea in Austri'a sistem'a industriei libere fara privire la statele vecine, care aru fi urmarile? Dein Prusi'a, Itali'a, Franci'a, Angli'a s'aru importa atatea fabricate si manufacturi, incatu industriasii dein Austri'a neputendu tiené cu acesti'a concurinti'a dein mai multe cause, — —, aru trebui se saraceasca, pentru ca consumentii aru cumpara mai bucurosu lucruri dein afara capatandule mai eftine. De catra Orientu si miédia-nópte s'aru importa producte crude earasi mai eftine cá cele ce se producu inlaintru si cu acestia nu aru putea tiené concurintia producentii nostrii de astfeliu de producte; asia aici aru trebui se saraceasca class'a tieraniloru, cari nu suntu in stare a vende productele loru asia eftine cá producentii dein staturile vecine dein mai multe cause, intre care e cea deintaia, pentru ca aici greutatile publice suntu mai mari cá la vecini; asia aru trebui se saraceasca o classa de producenti dupa alt'a, aru scadea averea nationala (si s'aru implini cuventulu lui Quesnay pauvre paisans, pauvre royaum, pauvre royaum pauvre souverain) inavutinduse strainii cu saracirea producentiloru dein laintru; in locu de a ajuta producentiloru prein introducerea sistemiei industriei libere, iai aduce la sapa de lemn. Pentru aceea e de lipsa cá statulu se puna vama moderata pe productele care se importéza, daca aceste se potu produce si inlaintrulu statului, a favora prein aceasta si a si ajuta inlaintru productiunea aceloru producte care ne vinu dein afara; a usiora esportulu si a ingreuna moderatu importulu strainu, cá asia se se pregateasca introducerea sistemiei industriei libere. Dar inlaintrulu statului e de lipsa, cá se se introducea odata sistem'a moderna a industriei libere fara privire la impregiurarea, ca visteri'a statului pote are mai multu venitu dein unele monopóle cari suntu in genere neplacute, său ca intra venitulul mai siguru in visteri'a statului si mai usioru cá candu aru fi productiunea libera in ori ce ramu de economia; pentruca numai asia se póte astepta o stare buna materiala

a poporului, care ar trebui se fia cea deintaia problema a puterei statului.

Orasti'a in $\frac{1}{6}$ 1867.*)

Dr. Tincu,
advocatu in Sabesiu.

0 privire fugitiva preste literatur'a romana si lips'a unei istorie critice a literaturii romane.

(Continuare).

III.

Ci se lasamu la o parte lamentarile tardîe, se privimu in giuru.

Êca aci mormentulu betranului Hurulu. Cine a fostu acestu Hurulu? voru intrebá multi dintre on. mei ascultatori. Hurulu a fostu cancelariulu lui Dragosiu, domnului Moldovei, carele a scrisu in secl. 14. o cronica, cá se arate evenimentele si modulu, cum se potù tiené si cum se luptà tiér'a in contr'a gintiloru, cari o indundara dupace se rupse de ca-
tra Rom'a cea tare. Elu a scrisu latinesce, dar cu inima, cu sentieminte romane. Vení apoi Petru Clanau, secretariulu lui Stefanu celu mare, carele cum insemna insusi la calcaiulu acelei cronice, a scosu acelu isvodu de pe latinia si l'a scriptu cu man'a sa in tergu in Vasluiu la 13 apr. 1494.

Hurulu este acel'a, dela care datéza literatur'a nóstra in intielesulu mai strinsu.

Dar cum! veti intreba póte cu mirare si nu fara cuventu; cum! se nu fia cultivatu romanii si mai nainte literele!? Musele se nu fia afluatú óre intre romani adoratori si inainte de Hurulu?!

Dloru! ve marturisescu, eram pregatitu la acésta reflexiune. Da! romanii au cultivatu literele si musele au avutu inchinatorii sei pre pamentulu romanu si inainte de Hurulu. Insusi Hurulu adeverece in introducerea croniceii sale, cá o scrise acea asia, cum o aflà scrisa din dílele betrane de Ar-

*) Acésta disertatiune interesanta este un'a din cele trei infatiosiate adunarei generale din Aug. 1867; ea se póte lua prea bine cá introductiune la o serie de articuli nationalu-economici, a caroru trebuintia se simte in publicu si carii speramu ca voru aparea din mai multe condeie de specialitate.

bure, ducele campestru. Gregoriu Urechia, marele cronicariu din capetulu sec. 16. serie in precuventarea sa la viet'ă domniloru Moldovei, că „nu numai isvodele năstre, ci si cartile straine am cercatu, că se potemu află adevărulu.“ Cari isvode, adeca isvodele năstre moldo-romane, scrise pe scurtu, insemnau cele intemplate dela inceputu pana la domni'a lui Petru Raresiu (1527—1538 si 1540—1546) „si s'au stinsu — dăce Urechia — că de aici inainte nu a mai scrisu nimene.“

Asia dara romanii au avutu scrietorii sei si nainte de Hurulu, cari au scrisu unii pôte latinesce ca Hurulu, éra altii romanesce ca Urechia, insemnandu faptele natiunii pentru de a le lasă erediře posteritatii. Ca-ci unde sunt eroi, unde sunt fapte eroice — si aceste la noi nu au lipsitu — acolo trebue se fia si barbati, carii se le eternizeze! Ce mirare inse, déca in mediloculu lupteloru continue, romanii nu potura cugetă la pastrarea acestoru documente pretiöse, si astufeliu cadiura si ele viptima nimicirii, ca multe alte reminiscintie ale gloriei năstre strabune. Chiaru operele scrietoriloru nostri din sec. 16—18, au nu jacura ele necunoscutu, uitate in pulberea biblioteceloru pana mai alaltaeri, candu prin fatigele si scrutarile unoru bravi ai nostri devenira érasu averea, proprietatea publica a natiunii?!

Lenga Hurulu jacu ósele lui Luca Stroici, numitu de comunu „Lupulu,“ parintelui filologiei latine-romane, cum lu numesce neobositulu nostru Hajdeu. Barbatu nascutu cam pre la 1533—34 din familia inalta aristocratica, adapatu din teneretie la isvorulu sciintieloru, portă sub siese domni ai Moldovei onoroficulu postu de mare logofetu. Ni-a remasu dela densulu „Oratiunea Domnului“ (Tatalu nostru), scrisa cu litere latine si purificata de barbarisme, carea o descoperi mai anu nefatigabilulu Hajdeu intr'o carte polona, intitulata: „Corpulu legiloru polone, adunate de Stanislau Sarnicki“ in Cracovia 1597. Facundu adeca Luca Stroici cunoscentia cu acestu enciclopedistu polonu si dorindu a i dá o idea despre originea limbei năstre, i impartasi rogatiunea Domnului in limb'a romana, scrisa cu vechiele litere romane si coresa in cuvintele, cari i se pareau straine. Celu mai vechiu monumentu alu purismului limbei năstre si alu scrierii ei cu litere latine romane, insemnatu atatu in privinti'a ortografiei, carea si-o formă elu insusi pre bas'a etimologica, cu adanca petrundere in firea limbei romane, si carea petrece in

deplinatatea sa multe pretinse sisteme ortografice de astadi, p. e. elu scrie: ceriu, se fia voia ta etc., catu si in privinti'a stilului, ca-ci aflămu in densulu si in densulu mai intaiu nesuinti'a nobila de a sterge din limb'a romana elementele straine, vêrite in ea prin usulu liturgicu alu limbei slavice. Asia cetimu in densulu: pane, ispita, mantuire etc. in locu de pita, nepaste, isbavesce etc., cuvinte, ce le aflămu inca in rogatiunile dominicali contemporane. E micu acestu documentu, ce e dreptu, sta abia din cateva sire; dar asia catu e de micu, ajunge celu pucinu cu unu dominiu mare si e de ajunsu a face numele lui Luca Stroici veneratu la tóta posteritatea romana.

Sosimu acum la mormentulu lui Gregoriu Urechia, cronicariu moldavu din capetulu sec. 16., caruia, dupa cumu eschiamă dupa elu Mironu Costinu, singuru i-a fostu mila de acea tiéra, se nu remana intru intunereculu nesciintiei, si carele — dupa marturisirea sa — cetindu isvodele si ale nóstre ci cele straine, a aflatu capetulu si incepetur'a mosiloru, de unde au isvoritu in tiéra si s'au inmaltitu si s'au latitu „ca se nu se innece anii cei trecuti a tóta tier'a si apoi se nu se póta sci ce s'au facutu.“ Cronic'a lui respira din tóte sirele celu mai curatu patriotismu si zelulu celu mai inflacaratu pentru natiune.

Acolo jace si marea inima a lui Mironu Costinu, cronicariu din secl. 17. Elu erá póte primul latinistu alu secului seu; patriotu infocatu, carele vediendu cu dorere cum se impilá si se storcia tiér'a prin biruri necumpetate, adeseori strigá catra domnulu Cantemiru la mésa: „Mai desu cu pocharele Mari'a Ta si mai raru cu orenduelele (de dare); cà-i vre se-ti dai Mari'a Ta séma odata si nu-i poté.“ Elu apucà pén'a, se infrunte ocarele si basnele lui Eustatie logofetulu, lui Simeonu dascalulu si Misailu calugarulu, scrietori contemporani, cari denegrisera originea romana. Se sparia a incepe ostenél'a acést'a dupa atatea vécuri dela descaltulu de antaiu, dela Traianu, imperatulu Romului; a lasá éراسi nescrisu, cu mare ocară infundatu poporulu romanu dela o sama de scrietori — dîce — cà este inimei dorere! — Si elu a scrisu asia precum s'a intemplat, gata a „da sama despre cele ce a scrisu.“

E caracteristicu, cà precum Hurulu, Urechia, asia si Mironu Costinu si altii dupa ei, accentueza cu totu adinsulu in opurile loru descendinti'a nostra latina. Pare cà aru fi sentitu, cà va veni tempulu, candu nu va

fi vr'unu adevèru istoricu atacatu cu mai multa amaretiune, de catu chiaru acest'a. Atunci nepotii se se pota provocá la consciin't'a parintiloru, cari li-au premersu. „Cauta-te dar acum cetitoriule! eschiama M. Costinu, mîndru de originea sa, si privesce de unde esci, lapedandu dela tine tote celealte basne, cate au insemnatu unii de tine. . . . Nu numai numele acest'a (adeca vlach-latinu) ci si dintr'altele te vei cunosce, obiceiuril', firea, si graiulu pana astadi, cà esci dreptu voloh, adeca italianu si romleanu.“

Asia scrieau stramosii nostri; asia sustieneau ei in poporu suvenirile descendintiei sale gloriose de la cuceritorii lumii. Si care fû resplat'a marelui patriotu!! Acusatu fara vina, fû silitu a-si plecá capulu sub palosiulu calaului si a mori fara nici o sentintia premergatoria — ca martirulu patriei.

Lenga elu jace fiulu seu Nicolau Costinu, bravulu fiu alu bravului parinte († 1712), care prin operile sale din mai multe ronduri si-castigá unu dreptu titlu la recunoscint'a natiunii.

Se nu uitámu a cercetá mormentulu zelosului natiunalistu, eruditulu literatoriu si principe Demetriu Cantemiru († 1723). Ei! cà panace domnii si aristocratii altoru popora, indestuliti cu glori'a ce le dede nascerea, respiau tempulu in jocuri si deprinderi nefolositorie, — la noi infloriau Cantemirii, Stroicii si Costinescii!

Cantemiru intielegea a portá chiaru asia de bine pen'a, ca frenele guvernului. Primulu erudit a tota tier'a si pote a tota Europ'a pe acelu tempu, elu esclá in mai multe ramuri ale sciintieloru, dar mai multu de catu in tote in ramulu istoricu. A scrisu romanesece, latinesce, grecesce, rusesce si turcesce, dar anim'a lui cea nobile a sentitu totu romanesece. Nimeni nu a scrisu cu mai mare iubire pentru romani, decatu densulu, cum dovedesce: „Istori'a Daciei vechie si noue,“ „Descrierea Moldovei“ si alte opuri ale sale.

Dar alu cui e acelu monumentu fora semnu, fara nume?! Acolo jace esemplariulu vorbirii retorice, necrologistulu lui Stefanu celu mare, alu carui nume, dorere, ni-lu retace istori'a, carele cu multu dupa morte a celui Domnu erou ilu plange cu anim'a unui adevèratu patriotu, si vedindu cum se rarescu, cum pieru datinele sacre ale strabuniloru, bagu sama sub domnirea fanariotiloru — eschiama in necrologulu seu cu gura de aur:

„Oh obicei de aur! ore-ti mai veni vre odata?! Ore ati fostu numai si ati trecut, lasandu-ne noue numai o amara aducere aminte de voi?! Atat'a-e de dulce dreptatea la o stepanire, si atat'a-e strembatatea de amara, incatu noi dupa atate vécuri plangemu pre unu domnu dreptu.“ Pucinele cuvinte, ce le producemu aci, au nu sunt ele de ajunsu a spune, ce fiu a avutu natiunea in numitul necrologistu?!

Si acum versandu o lacrima de pietate pre mormintele, unde jacu Acsentiu Uricariulu, Nicolau Mustea, Ioanu Neculcea, Ioane Canta, Radu Greceanu, Radu Popescu si altii renumiti cronicari si istorici moldo-romani din secl. 18. se ne oprimu pentru o clipita la mormentulu, ce acopere cenusi'a lui Enache Cogalniceanu (1777) eroldulu de pe urma alu cetatii natiunali in Moldo-Romania, cum lu numesce eruditulu nostru Urechia Alesandrescu in clasiculu seu discursu despre „cronicarii romani.“ Candu elu va depune trombet'a sa, — aceste elocinti cuvinte le imprumutámu din amintitul discursu — cetatea va fi devastata; dar sunetulu seu va fi desteptatu ecourile carpatice, unde se voru redicá noui eroldi.

Dloru! a fostu tempu, tempu idelungatu, candu istori'a romana traia numai in gur'a lautariloru nostri, cari, cum ne marturisesce M. Costinu — pana si pre tempulu seu erau „la mesele domniloru, cantandu cantecele domniloru trecuti, cu nume bunu si cu laud'a celoru buni, era cu ocar'a celoru rei si cumpliti.“

Lautarii sustienura faptele stramosiloru, panace venira transmisii providintiei, se le consemne intr'unu modu mai demnu, si consemnate se le lasa dreapta ereditate urmatoriloru. Acesti tramisi ai providintiei au fostu: cronicarii romani.

Petru Clanau, secretariulu lui Stefanu celu mare, traducundu cronica lui Hurulu, in epilogulu ce lu face la acelu opu, eschiama plinu de recunoscintia catra Hurulu: „Domnedieu pominesca-lu; ca ne lasa scire de betranele datine ale mosiei nostre!“

Nainte de a ne desparti Dloru! de umbrele sacre ale cronicariloru nostri, se le oramu si noi din adunculu animei fericire si odichna eterna, suspinandu cu P. Clanau: „Domnedieu pomenesca-i, ca ne lasara scire de datinele vechie ale patriei, ale natiunii nostre!“ — Da! Pomenesca-i, pomenesca-i Ddieu! si oh! sante, oh! binecuvantate se fia la tota posteritatea acele pagine, cari au descinsu la noi peste atate secle, ca marturiile gloriei si ale suferintieloru nostre; sante, binecuvantate se fia cartile, cari sunt limba, sunt scrisoarea stramosiloru nostri.

(Va urma).

Ese de sub tipariu:

Croniculu lui Urechia cu ilustratiuni etc. Editiunea lui Vasilie Alecsandrescu Urechia, directoru alu departamentulu culteloru si alu instructiunei publice.

Alte produse literarie.

Animalele antediluviane de Grigorie Stefanescu, profesoru de geologia si mineralogia la facultatea de sciintia din Bucuresti, licenciatu in sciintiele naturale, membru alu societatii geologice din Frantia, directoru alu museulu de istori'a naturala din Bucuresti. Lectura publica tienuta la Ianuaru 1866 in sala Ateneulu romanu; cu 35 figuri litografice. 1867. 2 sfanti.

Dela acelasi auctoru mai avemu si:

Elemente de zoologia.

Sciintiele naturali incepu a'si lua si la noi rangulu cuvenitu lor cu totu dreptulu. Fia ca se vedemu catu mai curendu si istori'a naturala elaborata pentru gimnasia si licea, inse cu ilustratiuni numeroase.

Stefanu Voda celu berbantu. Drama in 4 acte de Dimitrie Bolintineu. Bucuresti 1867.

Mesterulu Manole seu fundarea monastirei Argesului. Drama istorica in 1 actu cu cantece.

Unitatea latina, seu caus'a romana in procesulu nationalitatiloru din punctu de vedere istoricu, juridicu si politicu, de D. V. Maniu. 1867. 1½ sf.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociațiunei transilvane pentru literatur'a româna
si cultur'a poporului român.

Acésta fôia ese cate 3 côle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 4.

Brasiovu 1. Februaru 1868.

Anulu I.

PROTOCOLULU

Adunarei generale a Asociațiunei transilvane pentru cultur'a si literatur'a poporului român, tîenute in Clusiu la $^{26}/_{14}$, $^{27}/_{15}$ si $^{28}/_{16}$ Augustu 1867.

(Fine.)

SIEDINT'A III.

tîenuta la $^{28}/_{16}$ Augustu 1867.

XXVIII. D. presiedinte pune pre tapetu raportulu comisiunei insarcinate cu preliminarea bugetului pre anulu venitoriu

D. prof. Moldovanu cá referinte cetesce raportulu comisiunei amentite, alaturatu aici sub. M.

Apoi presenta adunarei gener. trei suplice, care stau in legatura cu fipsarea bugetului; un'a a lui Ioanu Feiurdeanu chirurgu absolutu dein Clusiu, alt'a alui Jac. Tulbureanu maestru papucariu dein Alba-Julia (vedi prot. sied. II. Nr. XII). si a treia alui Georgiu Munteanu si Stefanu Torpanu, stipendiatii Asociațiunei la scol'a capitala de mustra dein Prag'a; carii doi dein urma ceru, se li se conceda a studiá in Germani'a si se li se asemne dein partea adunarei gen. cate unu ajutoriu corespundiatoriu. Catra cari D. presiedinte mai insinua inca suplic'a lui Adamu Sirlincanu stud. de a II. cl. gimn. in Naseudu pentru unu stipendiu de 60 fl. v. a.

Dupa acéste luandu cuventu D. Dr. Nemesiu descopere, cá conformu conclusului adunarei generale dein anulu trecut, comitetulu Asociațiunei inca a gatitu unu preliminaru pentru

bugetulu anului venitoriu; deci poftesce ca la desbaterea speciala a operatului comisiunei bugetarie se se cetésca paralelu si puncturile corespunditorie dein preliminarulu comitetului, care se alatura aici sub. N.

Dupa unele observatiuni pro si contra, adunarea primesce propunerea Dlui Nemesiu, de a se ceti la desbaterea speciala si preliminarulu comitetului, si anume la dorinti'a esprima de in mai multe parti, acést'a mai antaiu, apoi puncturile corespunditorie dein raportulu comisiunei bugetarie.

Si acum luanduse ambele proiecte la desbatere dein pusetiune in pusetiune, s'au primitu:

1. Remuneratiune pentru secretariulu II. 200 fr.
2. Pentru unu juristu aplecatu cá scrietoriu la cancelaria 100 fr.
3. Spese pentru cancelaria 160 fr.
4. Pentru 3 juristi dein afara cate 100 fr. si pentru unulu in patria 80 fr., cu totulu 380 fr.
5. Pentru cei doi ascultatori de pedagogia in Prag'a cate 300 fr. si viaticu cate 50 fr. 700 fr. cu aceea, cà se-si continue studiale in Prag'a; ér' nu la cutare altu institutu dein Germani'a, precum cerusera.

Propunerea Dlui Dr. Maioru de a se creá inca alte doue stipendia pentru ascultatorii de pedagogia, carii reintornandu a casa, se se pota aplecá de docenti normali, de cari ducemu mare lipsa, dupa o desbatere cam lunga si infocata, se pune la votisare, si se reiépta prein maioritaea voturilor.

6. Pentru unu studente la institutulu politechnicu dein Vien'a 300 fr.

7. Doue ajutorie de cate 50 fr. pentru doi studenti la scólele reali 100 fr.

8. Ajutoriu pentru unu sodalu, care voiésce a se face maestru 50 fr. si pentru doi invetiacei de maistri cate 25 fr., cu totulu 100 fr.

9. La propunerea Dlui Dr. Maioru, pentru doi invetia-tori comunali, carii voru dovedi pana la adunarea gener. pro-sima, cà au prasitu mai multi altoi, cate 25 fr. la olalta 50 fr.

10. Spese extraordinarie 60 fr.

11. Pentru foi'a Asociatiunei edanda in intielesulu §-lui 33 dein statute, in care se se tiparésca si actele Asociatiunei, 400 fr.; ér' la casulu candu nu s'ar poté efeptui edarea foiei, pentru tiparirea acteloru pana la 200 fr.

In legatura cu acést'a pusetiune cere cuventu D. Rusu

secret. II. si propune a se aplacidá pentru spriginirea „Arhivului“ Dlui Cipariu 400 fr.

D. can. Negrutiu e contra acestui ajutoriu, dein cauza ca foi'a Dlui Cipariu pote esistá si fara acel'a.

D. Vas. Popu interpeléza pre D. Rusu, deca a cerutu ore vreodata D. Cipariu acéstu sucursu materiale dein partea Asociatiunei, seu bá?

D. Rusu se incerca a aretá dein actele comitetului si dein raportulu aceluasi catra adunarea gener. dein anulu trecut, cà D. Cipariu intru adevéru a cerutu acestu ajutoriu; deci recomanda de nou propunerea sa.

D. Moldovanu reflecta Dlui Rusu, cà cele cetite de D. sa nu se referescu la spriginirea materiala, ci la cea morala.

Dupa cari resumandu inca odata D. presiedinte parerile descoperite in asta privintia, adunarea respinge propunerea Dlui Rusu remanendu lenga ajutoriulu de 400 fr. fipsatu pentru foi'a Asociatiunei.

12. Pentru doui teneri, carii se invetie agronomi'a spre a fi apoi aplecati cá invetiatori de studiulu acéstuia, unulu la preparandi'a dein Blasiu, altulu la cea dein Sibiiu cate 330 fr: cu totulu 660

Indreptarile commisiunei bugetarie dela comitetului Asociatiunei intru facerea preliminarului de bugetu, precum si impartirea stipendialoru preliminate, se incredintiare comitetului.

Cerendu cuventu D. Dr. Ratiu, reapuca cestiunea foiei edande, si propune a se aduce inca acum decisiunile necesarie in privinti'a numelui, formeii si redactoriului foiei, precum si in privinti'a remuneratiunei acéstuia.

Care propunere dein caus'a scurtiemi tempului neaflandu spriginire la membrii presenti, la propunerea Dlui Antoneli se concredu tote aceste dispositiuni comitetului.

XXIX. D. presiedinte pune la ordine raportulu comisiunei insarcinate cu examinarea si numerarea voturilor date de adunarea gen. pentru oficialii si membrii comitetului Asociatiunei pre urmatorii trei ani.

D. Dr. Mihali cá referinte cetesce raportulu comisiunei, alaturatu la protocolu sub O. Dupa care sunt alesi de oficiali ai Asociatiunei (intemplandu-se alegerea presidintiloru in siedinti'a precedenta):

1. Secretariu I. D. Georgiu Baritiu cu 57 voturi.

2. Secretariu II. D. Ioanu V. Rusu protop. cu 32 vot.,

capetandu D. Visarionu Romanu 21, D. Zach. Boiu 1, Dr. Borcea 1 si Ioanu Popescu prof. 1 votu.

3. Cassariu D. capitanu in pensiune Constantinu Stezariu cu 54 voturi, capetandu Dr. Nemesiu 1 votu.

4. Controloru D. I. Popescu prof. cu 46 voturi, capetandu Ioanu Brote 4, Ioanu Popu 1, Nicolae Popea 1 si Z. Boiu 1 votu.

5. Archivariu si bibliotecariu D. Nicolae Cristea cu 52 voturi.

Era rezultatulu pentru membrii comitetului insarcinatu cu ducerea afaceriloru curente ale Asociaciunei, se aretă urmatoriu:

I. Membrii ordinari ai comitetului.

1. Paulu Dunc'a cu 49 voturi.
2. Dr. Ioanu Nemesiu cu 49 voturi.
3. Dr. Nicolae Stoia cu 47 voturi.
4. Petru Manu cu 47 voturi.
5. Jacobu Bologna cu 46 voturi.
6. Nicolae Popea cu 43 voturi
7. Ioanu Antoneli cu 42 voturi.
8. Zach. Boiu cu 42 voturi.
9. Ioanu V. Rusu cu 41 voturi.
10. Elia Macelariu cu 41 voturi.
11. Petru Rosc'a cu 40 voturi.
12. Greg. Mihali canon. cu 39 voturi, impartinduse celelalte, voturi intre alti mai multi membri de la 9 pana la 1.

II. Membrii suplenti ai Comitetului:

1. Nicolau Cristea cu 38 voturi.
2. Sav'a Popoviciu Barceanu cu 36 voturi.
3. Ioanu Popescu prof. cu 35 voturi.
4. Ioanu Popu par. Vizognei cu 35 voturi.
5. Dr. Racuciu cu 34 voturi.
6. Elia Vlas'a can. cu 32 voturi, mai capetandu dela 1—15 voturi si altii mai multi.

Care resultatu fû primitu de adunare cu cea mai cordiala bucuria, intre strigari de „se traiésca“!

D. Rusu cere a fi relevatu dela postulu de secretariu si a se alege altulu in locu-i; ca-ci precum mai amintise, multele-i ocupatiuni celu indetorescu sub alte titluri, precum si sanatatea-i cam slabita, nu lu iérta a portá unu oficiu cá

acest'a, ingreunatu, acum — in absentia'seu impedecarea secretariului I. — si cu redigerea foiei Asociatiunei.

Asemene cere si D. Stezariu a fi dispensatu dela oficiulu de cassariu.

Adunarea poftesce cu urgentia, se remana ambii.

D. Stezariu concediendu votului adunarei descoperitu intr-unu modu cá acest'a, primesce oficiulu de cassariu si mai departe fara conditiune; ér' D. Rusu numai sub aceea conditiune, cá la casulu, candu pre D. Baritiu secret I. nu l'aru iertá agendele-i multe a se coprinde si cu redigerea foiei Asoc., comitetulu se pota concrede conducerea foiei altuia oreui dein sinulu seu; ér' candu aceea ar' remanea totusi pre umerii sei, elu sesi pota dá resemnarea dein oficiu inaintea comitetului.

Adunarea primesce; si D. Rusu remane si mai departe secret. II. al' Asociatiunei sub conditiunea poftita.

XXX. Dupa aceste se presenta adunarei gen. unu desennu despre pretioasele antecuitati, cari s'au aflatu la saparea calei ferate in Belgradu, dedusu si tramisu prein D. Rozoru totu de acolo, cu acea promisiune, cá deca Asociatiunea se va interesá de asemenea lucruri si le va primi cu bucuria, nu va pregetá a deduce si a tramite Asociatiunei si desennulu obiectelor, ce se voru afla de aici inainte.

Se primesce cu bucuria, aducundu-se Dlui Rozoru cea mai viua recunoscintia pentru atentiunea aratata catra acést'a Asociatiune.

XXXI. D. presiedinte da ordine spre cetirea disertatiunei Dlui Dr. Tincu. Acest'a inse absentandu, cetirea disertatiunei sale alaturate aici sub P. remane.

XXXII. D. presiedinte pune la ordine alegerea locului si detiermurirea tempului adunarei gener. viitorie.

La propunerea Dlui Ioanu Muresianu proprietariu dein Gherla, se decide, cá adunarea gener. a VIII. se se tiena in Gherla, siedinti'a I. in $^{25}_{13}$ Aug., ér' a dou'a siedintia in $^{26}_{14}$ Aug. 1868, destinanduse diu'a de $^{27}_{15}$ Aug, in care cade serbatoarea de S. Maria pentru o excursiune pia la Nicul'a, unu locu placutu de ruga al' poporului romanu, in apropiarea Gherlei.

XXXIII. Aretanduse lips'a unei comissiuni pentru verificarea protocolului acestei siedintie, la propunerea presidiului se alegu Dd. cons. E. Macelariu, Dr. Vasiciu, Dr. Maioru, Poruti secret., Popoviciu, Pamfiliu, Rosiescu, Chif'a, Leont. Popu, si concep. Nemesiu.

XXXIV. După acestea se redica D. Hanea si luandu in socotintia prevenint'ă si iubirea fratiésca, cu care fura intempinati membrii Asociatiunei nostre in capital'a Transilvaniei atatu dein partea oficiului, catu si dein partea locuitorilor cetatiani, propune se li-se esprime protocolarminte multiumita si recunoscientia si se se aléga doi inși, carii se talcuesca la primariulu (consululu) cetatiei acestu votu al' adunarei generale.

D. Macelariu propune a se aduce asemenea multiumita si recunoscientia in protocolu, Esclentiei sale Domnului comisariu regiu, comite Pechy si vice-presiedintelui de guvern Domnului Groiss, celui deintaiu, pentru dovedit'ă buna vointia, cu carea sprigină scopurile Asociatiunei; ér' celui al' douilea cá vice-presiedintelui comitetului teatrale, care cu buna vointi'ă fratiésca a concesu teatrulu, fara neci o remuneratiune pentru concertulu datu in folosulu fondului Asociatiunei; apoi Domnului C. r. colonelu pentru music'a militara, si cei doi inși, ce se voru insarcină a teleui votulu adunarei la D. primariu al' cetatiei, se se deputeze a impleni acéstă si la acésti Domni.

Adunarea primesce acéste propuneri intre manifestari de bucuria si alege spre scopulu susu amentitu o deputatiune in persoanele DDLoru Macelariu si Vasiciu.

D. Visarionu Romanu poftesce a se dá spresiune in protocolu si multiumitei si recunoscientiei adunce, ce o deotoreseu membrii Asociatiunei in deosebi cetatianiloru romani dein Clusiu pentru primirea cea atatu de cordiala, cu care i salutara in mediloculu lor. Asemene propune a se perená — in protocolu multiamit'ă si recunoscienti'ă adunarei catra acele domnisiore si acei domni diletanti, carii ne fecera atatu de placuta ser'a dein ²⁷/₁₅ Aug. prein productiunile lor artistice, intreprinse in folosulu fondului Asociatiunei.

Adunarea primesce ambele aceste propuneri intre cele mai sincere si mai insufletite aclamatiuni; si candu vine a-si descoperi aici votulu seu de multiamita profunda totoror locuitoriloru romani dein Clusiu, precum si Dloru diletanti, ce luara parte in concertu; cu bucuria rapésce ocasiunea a insemná pe aceste pagine mai vertosu doue nume, numele gratioselor domnisiore Aureli'a Popu si Isabel'a Vasiciu, deintre cari cea de antaiu ne incantă prein joculu seu pre fortepianu, executatu cu desteritatea unei artiste, ér' cést'alalta ne farmecă prein frumusetiele melodiiloru, produse cu unu

versu sonoru si delicatu, orandu-le unu „se traéscă“! cordialu si dorindu natiunei dulce multe asemenea fiice!

XXXV. In urma Dlu Macelariu propune a se aduce protocolminte multiamita fostiloru presiedinti ai Asociaciunei, precum si presiedintelui dela acésta adunare gener. Dlui Iacobi Bolog'a pentru conducerea intielepta.

Acest'a propunere se primesce, ér' D. Iacobi Bolog'a multiamindu adunarei pentru participarea caldurosa si spriginulu datu in ducerea presidiului, — siedinti'a se inchia la 4 ore dup'amiadi, si membrii adunati se departara sub cele mai viue si mai insufletite impresiuni.

Datulu cá mai susu.

Iacobi Bologa,
presiedinte inter.

I. v. Rusu,
secret. II. Asociat.

Notari ad hoc:

Michaele Bohetielu m. p.

Andrei Francu m. pr.

Iustinu Popfiu m. p.

S'a cetitu si verificatu in Clusiu 29 Aug. (10. Sept.) 1867 prein subscrisii membrii:

Elia Macelariu m. p.

Dr. Vasiciu m. p.

S. Popoviciu m. p.

Porutiu m. p.

Gregoriu Chif'a m. p.

Petru Nemesiu m. p.

0 privire fugitiva preste literatur'a romana si lips'a unei istorie critice a literaturii romane.

(Continuare).

IV.

Sí acum se ne intorcemu privirea intr'alta parte . . . Éca aci unu altu siru de morminte! Acolo jacu venerandii parinti ai besericei, umiliti servi ai lui Christosu, cari cu iubirea natiunii in pieptu, cu ochii pe S. Cruce, lucrau a desteptá si a luminá poporulu prin invetiaturele maretie ale Evangheliei.

Doze sute de ani sunà limb'a slavica in besericele romane. Doze sute de ani trecù de strainu romanulu chiaru si in cas'a lui Ddieu. Doze sute de ani:

„Popi de alta limba, in templele sante,
Insultau poporulu ce le sta nainte.“

Panace in urma Provedinti'a domnedieesca scóse natiunea din acésta stare ticalosa, intr'unu modu demnu de mirare. Pu-

bliculu, naintea caruia vorbescu, me va dispensa de a repetă aci fapte istorice totoror'a cunoscute.

Dar unde sunt Apostolii, cari se telcuesca poporului invetiaturele dieesci in limb'a parintiloru sei?! Apostolii nu lipsescu la unu poporu, ce iubescu Ddieu! Ba Apostolii nu lipsira la romani nici chiaru pe tempulu candu limb'a slavica usurpă pe la altarie dreptulu si loculu celei romane.

Priviti acolo la acele patru morminte parasite! Acolo jacu patru capete incoronate, patru arhieriei romani: Mihailu Tordasi, Episcopulu Transilvaniei din sec. 16., candu inca totulu eră nedusitu de slavismu, carele cu alti conlucratori ai sei, vedindu cu dorere — precum dîce într'unu locu — cum tote limbele au si inflorescu intru cuvintele marerie ale lui Ddieu, numai romanii nu au pe limb'a lor acele cuvinte, a tradusu Bibli'a de Orastia (1581). Teodoru Vestemianu metrop. Romaniei din secl. 17., carele esplica cele siepte taine, si prefige o precauventare inaltiatoria de anima la Liturgi'a de Bucuresci din 1680. Barlaam metrop. Moldovei din secl. 17., carele rapesce pen'a spre a scuti turm'a credintiosa de veninulu calvinismului, ce o amenintia prin catechismulu Racoltianu; si Dositeiu metrop. Moldovei totu din secl. 17., unulu din cei mai inflacarati nationalisti si din cei mai mari scrietori, carele daruindu limbei romane multe carti besericesci, mai apuca lir'a si face a sună la urechiele nepotiloru lui Traianu, in viersuri dulci, armoniose, divinii psalmi ai marelui profetu Davidu. Viersuri, care le cetimu dupa atat'a tempu si astadi cu placere.

In giurulu acestoru mari arhieriei, că fiii in giurulu parintiloru sei, jace Coresi diaconulu cu socii sei transilvani, scrietori din secl. 16. si 17. numiti si nenumiti, despre cari are se tracteze mai pe largu istori'a literaturiei, toti preoti zelosi, toti nationalisti mari, cari convinsi cum dîce Popa Ioane in „Sicriiulu seu de auru“ (1683), că e lipsa de cuventulu lui Ddieu, că si de lumina in casa in tempu de nopte, si vedindu, că lips'a acest'a in poporulu nostru pana intru atat'a a ajunsu, catu cele mandate de Ddieu mai tote au venitu intru uitare, — prin traducerea cartiloru besericesci si prin lucrarea altoru opuri religiose tienteau a nobilită animele si a lumină mintile romane cu doctrinele mantuitorie si sante ale Evangheliei lui Christosu.

De si aceste opere sunt de unu cercu mai restrinsu, decatu operile cronicariloru nostri, ele sternescu totusi „superbia

sacra in anim'a fiacarui romanu, convingundu-lu că limb'a ce o vorbimu astadi, e limb'a stramosiloru nostri, limb'a romanesca, care — ce e dreptu — pe atunci amblá numai in su-manu, éra astadi in vestminte de salone! La acésta cultivare si polire a limbei natiunali si ei au conferitu si au conferita multu, forte multu. Deci binecuvantata se fia cenusi'a loru! Binecuvantata se fia memori'a loru din generatiune in generatiune!

V.

Enache Cogalniceanu, eroldulu de pe urma alu cetatii natiunali in Moldo-Romania, a depusu trompet'a sa Fanariotii prefacusera pamentulu moldo-romanu in vetra de suspine si doreri. Numele de romanu deveni unu nume de batjocura, aruncatu in faci'a tieranului impilatu. Patricii romani, afora de pucini, intreceau in infamia pre fanariotii straini. Natiunea jacea aduncita in abisulu nefericirii; musele se imbracara in doliu — si amortíra de dorere!

Ci pen'a caduuta din manele scrietoriloru moldo-romani o íea Ardealulu, acésta frumosa dar nefericita patria romana, unde romanii pe acelu tempu erau inca numai tolerati usque ad beneplacitum usurpatoriloru nedrepti. Aristocratii nostri lipindu-se de sistem'a guvernamentale ce domniá, si castigandu-si diregatorie, ranguri si titluri stralucite, se rusinau de poporulu din care s'au nascutu si se lapedau de datinele si limb'a stramosiesca a natiunii. — Dar unde e pericolulu mai mare, acolo e mai aproape Ddieu, — si potinte e Ddieu a sterni si din petre fii de ai lui Traianu! . . .

Ddieu a dîsu: se fia! — si s'a facutu! Ce s'a facutu? S'a facutu Ardealulu isvoru de lumine si cultura pentru tota romanimea, s'a facutu léganulu literaturii romane moderne . . . „Dar fratiloru romani!“ — eschiama veteranulu Eliade in precuventarea la Fabulele lui Cichindealu — mari barbati au esitu dintre voi din colo de Carpati . . . Maioru, Sincai, Clein, toti au fostu sierf'a inchinarii loru intru sierbirea natiunii, si mortea loru pote fi o vecinica dovéda a naltei loru misiuni!“

Asia este Dloru! Candu éra intunereculu mai mare in tota romanimea, candu pareá ca suna acum or'a fatale a mortii, dupa sfatulu prea santu alu intieleptiunii domnedieesci, Rom'a, léganulu nostru, chiamá si primí cu bucuria pre cativa teneri romani ardeleni in braciele sale, cá se i cresca, se

i cultiveze in folosulu natiunei. — Privirea maretieloru monuminte ale stramosiloru au sternitu in ei suvenirele strabune si au desteptatu in ei consciint'ia demnitatii natiunali; si rentorrandu-se la vetrele parintiesci, au luminatu prin operele lor nemoritorie natiunea intrega si au pusu fundamentulu literaturii nostre mai noue. Invetiaceii acestor'a s'au impresciatu cá Apostolii, predicandu inviarea in tote partile; ba au trecutu si la fratii nostri de peste Carpati, cá se arunce si acolo sementi'a natiunalitatii.

Cine se nu gacesca, Dloru! cá vorbescu aci despre Sincai, Clein si Maioru? Acesti trei mari Apostoli, a caroru voce potinte provocà la vietia noua o natiune, ce parea amartita pentru totu de un'a.

Sincai, nemoritoriulu Sincai! De teneru inca, elu incepù gigantic'a idea de a scrie „Cronic'a toturoru romaniloru.“ Treidieci de ani, in midiloculu persecutiuniloru amare, lucrà elu necontentitu la marea sa opera, cercetandu tote bibliotecele din Rom'a, cele mai multe bibliotece publice si private din Austri'a, si adunandu cu diligintia neobosita documentele privitorie la intemplantile natiunei sale. Altulu cadea pote ustenitu, descuragiatu la midiloculu calii, dar marele seu sufletu nu se sparià de stavilele ce-lu intempinà. Anii trecu, maretiulu opu e gat'a... „Opus igne, autor patibulo dignus!“ (Opulu e demnu de focu, autoriulu de spendiuratori!) — suna sentint'ia teribile a censoriului magiaru. — Sincai nici acum nu despera. — A pierdutu tote, patroni, amici, avere,... dar mai are inca doi desagi; chiaru destulu, cá se i scutesca nemoritoriulu opu pana la timpuri mai fericite. In acesti desagi portà elu pe umerii sei glori'a natiunii, avendu datina a dice cu consciint'ia deplina a marelui lucru ce a facutu: „In hoc fetus meus est, in quo post fata glorificabor; si non pudet fecisse, nec portasse pudebit“ (In acesti desagi e opulu meu, in care voi fi prea maritu dupa morte, deca nu mi-e rusine cá l'am facutu, nu mi-va fi rusine nici cá l'am portatu). Presentiulu seu profeticu s'a implinitu; cronic'a lui e celu mai pretiosu opu a tota literatur'a romana, si numele Sincai adorat de tota natiunea. Nu mai pucinu pretiu are sî colectiunea sa de documinte, ce se pastreza in bibliotec'a diecesei Rom. de Oradea-mare, carea pusa in ordine si edata ar face unu servitiu mare istoriei romane. — Mare meritu si-a castigatu Sincai si cá filologu, ca-ci prin opulu

seu: „*Elementa Linguae Daco-Romanae*“ (Budae 1805). puse fundamentulu filologiei romane moderne.

Cu elu a sudatu si cu alu dorme acum amiculul seu, consodzlulu seu, fecundulu, nefatigabilulu Clein, calugarulu, care cu ingeniulu seu raru imbracisiá mai tote ramurile sciintieloru, teologi'a, filosofi'a, istori'a, filologi'a. „Bibli'a santa“, tradusa tote din ovreesce si grecesce (Blasiu 1795). „*Teologia morale*“ (1796). „*Brevis notitia historiae valachorum ab origine gentis usque sec. XVII.*“ „Istori'a din Ardealu, tier'a romanesca si Moldova,“ si cele lalte, din cari multe nici pana astadi n'au vediutu lumin'a, sunt totu atate documente ale inaltei sale eruditiuni, ale zelului seu neobositu, si ale iubirii sale catra natiune. — Elu a inceputu si *Dictiōnariulu de Bud'a*, primulul opu de felulu acest'a in literatur'a romana.

Cu Sincai, cu Clein jace acum si zelosulu P. Maioru, care a portatu dispute invingatoria in contra totororu acelora, cari denegau descendintia nostra de la coloniele traiane. Elu a desteptatu si a intemeiatu intre romani mai multu decatu ori care altulu consciinti'a despre adeverat'a loru origine, cà sunt adeverati nepoti ai vechiloru romani si limb'a loru e limb'a poporale, ce sune odiniora pe pamentulu Italiei in gur'a celui mai potinte poporu alu lumei. Scriptele lui de o natura polemica provocara o adeverata revolutiune in lumea literaria romana si sternira in romani interesulu, dorulu de cetire. — Frumosu dîce despre elu copiosulu nostru Eliade: „Istori'a pentru inceputulu Romaniloru a fericitului P. Maioru a fostu unu feliu de toiagu alu lui Moise, prin care despicandu marea de intunerecu, ce tienea pe romani, ii facù se treca din colo de Egiptulu mintiuniloru si se cunosca adeveratulu loru inceput!“

Predicele lui au fostu tempu indelungatu uniculu museu alu preotiloru romani spre cultivarea loru in artea oratorica basericesca. „Istoria sa basericesca“ pe lenga tote de-fepturile are meritulu nedisputabile de a fi asternutu temeiu la o istoria mai deplina a basericei romane. — A lucratu multu sî la *Dictionariulu de Buda* inceputu prin Clein, deducundu radecin'a cuvintelor si prefigundu-i in frunte unu tractatu despre limb'a romana (*Orthographia romana una cum clavi etc.*), in care mai vertosu natur'a vocaliloru si a consonantiloru se afla desfasiurata cu multa eruditiune; si unu *Dialogu* pentru inceputulu limbei romane, scrisu interesantu

si cu multu adeveru. Preste totu din scriptele lui respira pretodindene cele mai inflacarate sentieminte religioase sî natiunali.

Si cine se nu se inchine cu reverintia umbrei marelui Cichindealu, care acum pe la anulu 1814 strigá romaniloru: „Se fimu noi toti romanii un'a, nu e ací grecu sêu latinu, unitu sêu neunitu, un'a treba se fia nati'a romanesca!“ Dloru! urescu din adunculu sufletului indiferentismulu religionariu; lasa, zelese fiacare pentru religiunea, ce i o dicta consciinti'a de santa, mantuitoria ... Cu tote aceste potemu fi, treba se fimu solidari, catu mai solidari in tote acele, cari nu importa stricatiunea sufletului. Si candu se mai afla totusi si astadi ómeni, cari sub falsulu pretestu alu religiunei arunca schinteu'a desbinarii intre fratii de unu sange, — ce mare, ce nobile anima a trebuitu se aiba acelu barbatu, care acum inainte cu 53 de ani strigá natiunei: „nu e aici unitu sêu neunitu; un'a treba se fia nati'a romanesca!“ ... Cichindealu s'a ilustratu prin diverse opere teologice si pedagogice, a escelatu mai multu inse prin Fabulele sale edate a dou'a ora de Eliade, scrise intr'o limba, pe catu se putea pe atunci de coresa si generale, despre care cu dreptu cuventu eschiamu acel'asi Eliade si dîce: „Fabulele lui Cichindealu potu fi pentru romani totu deun'a tablele legii aduse in desiertu. — Filosofia, religiune morala, tote le afla romanii in ele.“

Veniti acum se punemu o florica de recunoscintia pe mormentulu nemoritoriului Georgiu Lazaru, carele parasindu patri'a sa natale, trecù la Bucuresci, pentru de a fi regeneratoriulu Romaniei. Acolo prin boiariulu Balaceanu, care mai sciá inca senti romanesce in acelu tempu de degenerare natiunale, midiloci la guvern u a se redicá in ruinele Stului Sava o scola natiunale de Teologia si Filosofia; si Lazaru fù numitu (1818) dascalu de bogoslovia — cum se dîcea pe tempurile acele — si de ingineria. Elu tinea cursurile sale in limb'a natiunale intr'unu tempu, candu totulu erá decadentia, candu in baserica preotii si cantorii aveau fala a sierbí in limba straina; candu judecatori'a, administratiunea curgea in limba straina. — A avutu mai multe opere manuscrite, meritulu seu adeveratu inse este, cà elu creà prim'a ora la romani o limba pentru scole, si cà amestecandu in studiulu sciintieloru suvenirea vechiei patrie si a vechiloru stramosi, fece cunoscuta scolariloru originea loru romana, si i indemná la iubirea si cultivarea limbei natiunali. In cursu de cati-va

ani elu si-formà vr'o 20 de invetiacei plini de entusiasmu, — între cari si Eliade, — cari se respandira in tote partile, latîndu lumin'a si cultur'a între romani. — Romani'a datoaresce bravului Lazaru renascerea sa.

Se punemu o sarutare ferbinte si pe modest'a cruce a poetului Ioanu Vacarescu, pe care abiá înainte cu cati-va ani lu-petrecuramu la locasiulu eternu între lacrimile natiunii. Dupa nemoritoriulu Dositeiu, elu e primul poetu romanu, care merita atentiune si care nu fora meritu porta frumosulu nume de parintele poesiei romane. — A cantatu amorea, pocharulu, primavera, gloriele pierdute. — Si candu cantá natiunalismulu, pareá cá audi umbr'a plangunda a lui Stefanu pe ruinele mucedîte ale patriei cadiute. — Avemu de la densulu si nesce observatiuni asupra gramaticiei romane, cari au ajunsu done editiuni (1787 si 1804). Sufletulu seu romanescu se reflecta frumosu in acele viersuri simple, dar insufletîte, ce le prefige la a dou'a editiune a gramaticiei sale.

„Urmasiloru mei Vacaresci,

Lasu voa moscenire,

Crescerea limbei romanesci

Si a patriei iubire.“

Cuvinte sante, cari nu aru trebuí se lipsesca din testamentulu nici unui parinte romanu! Asia sentiá, asia scriea Vacaresculu!

Sborulu imbucuratoriu ce lu-dedera nisce barbati cá acestia limbei si literaturii natiionali, erá din dí in dí mai evidente. Literatur'a romana, care pana ací afara de opere teologice, istorice si gramatice, cele mai necesarie la o natiune, — abiá potea se arate alte proeducturi, se faliá acum cu lucratori respectati in tote ramurile, atatu in cele beletristice, catu si in cele ale sciintieloru. — — Natiunea incepù a se interesá totu mai tare de binele seu spirituale si a sentí, cá numai prin literatur'a natiunale pote pune fundamentulu unui venitoriu mai fericitu, ce lu-merita cu dreptu cuventu dupa atate suferintie. Da romanulu, potinte, gloriosu ordiniora in campulu lupteloru, trebuia se devina acum potinte, mare in literatura!....

(Va urma.)

Publicarea baniloru incursi la fondulu Asoc. trans. dela siedinti'a comit. Asoc. tienuta in 12. Dec. 1867 pana la siedinti'a aceluia dein 14. Ian. 1868 c. n.

1) Prein D. adm. protop. si col. Asoc. in Mediasiu Ioane Popescu s'a tramesu la Asoc. cá tacse de m. ord. pre an. trecut 1866/7, 10 fr. si anume:

a) dela D. Sa I. Popescu, b) dela D. proprietariu in Mediasiu Teodoru Moldovanu Bucsi'a 5 fr. v. a., cu totulu 10 fr. v. a. 2) Prein D. vicecapitanu col. Asoc. in Fogarasiu, Ioane Codru Dragusianulu s'a tramesu cá tacsă de m. ord. nou pre an. cur. 1867/8 pentru D. Stefanu Emilianu, profesoriu de Geometria la universitatea dein Iasi 1 galb. 3) D. prefectu dominale in Cricău Gregoriu Mezei cá tacsă de m. ord. pre an. cur. 1867/8 5 fr. 4) D. parochu in Mărgău Ales. Fodoru cá m. ord. nou tacsă pre an. cur. 1867/8 5 fr. 5) Dela Rm. D. canonicu Michaelae Serbanu tacsă de m. ord. nou pre an. curente 1867/8 5 fr. 6) Dela D. economu in Călnicu, Georgie Munteanu tacsă rest. de m. ord. pre an. 1866/7 5 fr. 7) Dela D. proprietariu in Hatiegu, Alesandru Baiasiu tacsă restante de m. ord. pre an. 1864/5 5 fr. 8) Dela D. proprietariu in Sibiiu Alesandru Lebb cá tacsă de m. ord. pre an. 1864/5, 1865/6, 1866/7 si 1867/8 s'au primitu 20 fr; 9) Prein D. col. in Campeni, Georgie Ioanette s'au tramesu cá tacsă de m. ord. pre an. 1866/7 si anume: a) dela D. preutu in Vidr'a de susu Ioan Iancu tacsă de m. ord. pre an. 1866/7 5 fr., b) dela D. not. comunale in Bistr'a Dionisiu Darabantu tacsă de m. ord. pre an. 1866/7 5 fr., c) dela D. jude com. in Vidr'a de susu Michaiu Gimbosiu tacsă de membru ord. pre an. 1866/7 5 fr. d) dela D. notariu in Campeni Georgie Ioanette tacsă de m. ord. pre an. 1866/7 5 fr., e) pretiulu aloru 6 esempl. actele ad. gen. Asoc. tienute le Alba-Julia in 1866, cu totulu 22 fr. 40 cr. 10) Prein Rm. D. vicariu in Simleulu Silvaniei Demetriu Coroianu s'a tramesu pentru diplome de m. ord. anume: a) dela D. protop. Ioanu Vicasiu dein Hidigu 1 fr., b) dela D. prot. Ioanu Lobontiu dein Giurtelecu 1 fr. c) dela D. Stefanu Lazaru prov. in Hododu 1 fr., dela Rm. D. vicariu Dom. Coroianu 1 fr., cu totulu 4 fr. v. a. 11) Dela Rm. D. protopopu in Hatiegu Ioane Ratiu s'a tramesu la fondulu Asoc: a) Pretiulu aloru 10 esemplaria dein actele adun. gen. I. II. si III. (a 1 fr. 1 esempl.), b) pretiulu aloru 5 esemplaria dein actele adun. gen. V. si VI. (a 92 cr. unu esempl.) 4 fr. 60 cr., cu totulu 14 fr 60 cr. v. a. 12) Prein Rm. D. protop. si col. Asoc. Ioane Metianu s'a tramesu la cass'a Asoc. tacsă rest. de m. ord. pre an. 1863/6 pentru D. parochu in Zernesci Ioanu Comsi'a 5 fr. 13) Dela D. prof. norm. in Blasiu Georgiu Ratiu tacsă de m. ord. pre an. 1866/7 si 1867/8 10 fr. 14) Prein D. advocatu si col. Asoc. Dr. Iacobu Brendusianu s'a tramesu la fondulu Asoc. cá tacsă de m. ord. si anume: a) dela Dsa tacsă de m. ord. pre an. cur. 1866/7 5 fr., b) dela D. vicecomit. II. in comit Zarandu Amosu Francu tacsă rest. de m. ord. pre an. 1863/6 5 fr., cu totulu 10 fr. v. a.

Sibiiu in 14. Ianuariu a. 1868.

Dela secret. Asoc. trans.

Raportulu Dlui cassariu la adunarea gen. din a. tr.

Onorabila adunare generale!

In intielesulu §. 18. alu statuteloru Asociatiunei trans. romane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu am onore a presenta prea onorabilei adunari generale ratiociniulu cassei acestei Asociatiuni despre banii intrati, chiel-tuiti si remasi in restu, dela adunarea generale a VI. tienuta in Alb'a-Julia in 28. si 29. Augustu 1866 pana la acésta adu-

nare generale, si totu-de-una data in urm'a conclusului comitetului, care s'a facut'a in urm'a conclusului adunarei generale din anulu trecut, dupa care tacsele platinde de Domnii membri ai acestei Asociatiuni, carii sunt cu acelea in restantii se se inprotocoleze dupa sirulu aniloru, — pe langa protocolulu Domniloru membri asiediatu dupa tiparirea conspectului impartitu intre D. membri, — si unu altu conspectu alu acelora purtatu dupa ordinea aceea, cum au intratu acelea in cass'a Asociatiunei atatu cá tacse restante, catu si pe anulu curinte, din care mai usioru se póte vede, carii Domni membri au corespunsu §. 6. din statute pana in momentul de faća, si suntu dreptu aceea in intielesululu §. 22. membrii cu votu decisivu.

Din acestu ratiociniu documentatu se vede, ca sum'a preliminata pe acestu anu, ce se tiene de stipendii si secretariulu alu II. s'a datu tota, éra din suma de 90 fr. pentru spese extraordinarie s'au chieituitu numai 49 fr. 16 cr., remanendu asiadara crutiati 40 fr. 86 cr.; asisderea s'au chieituitu pentru tiparirea acteloru adunarei generale a VI. cu 41 fr. 50 cr. mai putienu din suma preliminata, si asiadara remanu din preliminariu pastrati 82 fr. 34 cr.

Mai incolo arata bilantiulu acestui ratiociniu unu crescamentu alu cassei Asociatiunei de 3726 fl. 94·5 cr. v. a., care crescamentu nu a resultatu atatu din tacsele intrate, catu mai multu prin interesele obligatiuniloru si ale asemnatiuniloru ipotecarie, prin agio, colecte si oferte, pentru acte vendute, pentru manufacturi de ale espusetiunei din anulu 1862 si prin ridicarea obligatiuniloru din metalu conv. la valóre de val. austr.

Ce se tiene de depositele care se afla in cass'a Asociatiunei spre ingrijire si fructificare prin cassariulu Asociatiunei si anume depositulu pentru eternisarea memoriei laureatului nostru poetu Andreiu Muresianu prin ridicarea unui monumentu, si altulu alu comitetului natiunalu permanente, am onore a pune pe més'a onorabilei adunari generale respectivele jurnale din cassa.

Sibiiu, 25. Augustu 1867.

Const. Stezariu,

capitanu in pensiune si cassariu alu Asoc. trans. rom.

In t r a t e

1 | La adunarea generala din anul trecut tiena in Alba-Julia in 28 si 29. Augustu 1866 au ramas in restu

Pro anno cur. 186⁶/₇ au intratu.

2	Tacse dela membrii fondatori si ordinari pe anulu curente
3	Tacse restante din anii trecuti dela membrii ordinari
4	Dela D. secretariu II. suma crutiata din spesele cancelariei preliminate pro 186 ⁵ / ₆
5	Interese dupa obligatiunile imprumutului de statu
6	" " " metaliques si de loterie
7	" " " urbariale transilvane
8	" " " urbariale unguréne
9	" " " asemnatiuni de ale bancei ipotecarie
10	Pentru diplome
11	Schimbandu argintulu si aurulu aflatoriu in cassa au intratu in bancnote
12	Colecte si oferte
13	Pentru actele adun. gen. vendute si anume: 15 esempl. din I., 49 esempl. din II., 16. esempl. din III., 43 esempl. din IV., 175 esempl. din V., 155 esempl. din VI. si 1 conspectu
14	Pentru manufacturi vendute de ale espusetiunei din anulu 1861
15	Obligatiunile de statu sunatore in metalu conv. s'au ridicatu in valoare de v. a.
16	S'au cumperatu obligatiuni urbariale trans. in pretiu nominalu de

Suma intratelor

Errogate.

17	Secretariului II. onorariulu anuale	
18	„ „ ajutoriu pentru unu scriitoriu stabilu	
19	„ „ pentru spesele cancelariei	
20	Stipendii pentru juristi: G. Gerasimu Rusu in Viena, Andreiu Cosma si Ioane	
	Nichita in Pest'a a 100 fr. = 300 fr. si Ioane Piso in Sibiu 80 fr. cu totulu	
21	Stipendii pentru ascultariulu de tehnica Dionisiu Radesiu in Viena	
22	„ „ pentru ascultat. de pedag. Stef. Torpanu si G. Munteanu in Praga 350 f	
23	Pentru tiparirea acteloru adunarei gen. a VI. in 500 de esemplare	
24	„ „ inseratelor public. din part. comit. { din spes. estr. fr. 14	
25	Pentru una teca de carti pentru biblioteca asociatiunei } ord. prelim. „ 35-	
26	Argintulu si aurulu schimbatu ad Nr. cur. 11.	
27	Banii gata, cu carii s'au cumpertu obligatiunile urb. transs. ad Nr. cur. 16	

Sum'a erogatelor

Subtragendu erogatele remane la adunarea generale a VII. unu restu

I n t r a t e

Bancnote		Argentu		Auru			Asemna- tiuni de ale banci ipo- tecarie		Obliga- tiuni de statu		S u m a	
i n v a l u t a a u s t r i a c a												
fr.	cr.	fr.	cr.	bucati	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.
597	10 ¹ / ₂	42	75	9	49	—	18100	—	5520	—	24308	85 ¹ / ₂
500	—	—	—	146	678	—	—	—	305	—	1483	—
880	—	—	—	11	55	—	—	—	—	—	935	—
23	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	80
—	81	68	50	—	—	—	—	—	—	—	69	31
19	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	6
195	29 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	195	29 ¹ / ₂
39	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	6
971	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	971	92
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—
1045	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1045	98
239	33	—	—	—	—	—	—	—	105	—	344	33
203	15	—	—	¹ / ₂ Nap.	4	—	—	—	—	—	207	15
490	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	490	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	276	—	276	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1680	—	1680	—
5214	76	111	25	167	786	—	18100	—	7886	—	32098	1
200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—
100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—
150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—
380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	380	—
300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	700	—
158	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158	50
49	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	16
—	—	100	—	163	766	—	—	—	—	—	866	—
1158	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1158	55
3196	21	100	—	163	766	—	—	—	—	—	4062	21
2018	55	11	25	4	20	—	18100	—	7886	—	28035	80

I n t r a t e

Translature

Specificatiunea acestui restu.

a) Bani gata.

In bancenote si arama
In argintu si auru

b) Asemnatiuni de ale bancei ipotecarie.

1. Seria A. Nr. 4161 a 10,000 fr., 2. ser. A. Nr. 3251 a 5000 fr, 3 ser. A. Nr. 7152, 7153 si 7154 a 1000 fr. = 3000 fr., si 4. seria B. Nr. 6076 a 100 fr., tôte dto. 21. Augustu 1867 in suma

c. Obligatiuni de statu.

2 buc. metaliques a 100 fr. = 200 fr. m. c.
2 „ cu sorti de loteria Nr. 504 si 1592 a. 100 fr. v. a.
1 „ urbariale trans. a 1000 fr., 4 buc. a 500 fr. = 2000 fr., 18 buc. a 100 fr. = 1800 fr. si 2 buc. a 50 fr. = 100 fr., in suma tot. 4900 fr. m. c. séu in v. a.
8 „ urbariale ungurene a 100 fr. = 800 m. c. séu in v. a.
10 buc. imprumutulu stat. a 100 fr. = 1000 fr. si 20. buc. a 20 fr. = 420 fr., cu totulu 1420 fr. m. c. séu

Suma cea deasupra .

B i l a n t i u.

In anulu trecut 186⁵/₆ au ramas in restu
In a. acesta au intratu venitu curatu dupa subtrag. sumel. de sub Nr. cur. 26 si 27

Totulu cu restulu din anulu trecut . .

Chieltuielele pe anulu acesta 186⁶/₇ au fostu dupa subtragerea sumeloru de sub Nr. cur. 26 si 27

Remane restu la adunarea generale a VII.

Alaturandu restulu din anulu trecut cu celu de acum au crescutu fondulu cu

Colectele si ofertele de sub Nr. cur. 12 au incursu.

1. Dela unu balu tienutu in anulu trecut in Alba-Julia . . . fr. 24-33
2. „ comunele Sabesiu de susu 20 fr. si Sabesiu de josu 10 fr. „ 30-
3. „ D. Israilu Lövi, negutiatoriu in Alba-Julia . . . „ 30-
4. Prin laudabil'a staruintia a Dlui comite supremu Augustinu Ladai dela comunele: Hegicu 45 fr, Arapatacu 30 fr., Erösd 15 fr., Nyen 15 fr., Bikszađ 10 fr., Mikoujfaló 10 fr. si Bodila 10 cu totulu „ 135-
5. Dela D. Gregoriu Elechesiu, protopopu in S. Martinu . . . „ 20-
Dela unu anonimu 1 obligatiune urb. trans. . . . „ 105-

Suma fl. 344-33

Conformu conclusului adusu in siedinti'a a III. adunarei gen. tienuta la Clusiu in 28. Augustu a c. se da prein acesta dein partea presidiulu Asoc. absolutoriu, Dlui cassariu in privinti'a ratiociniului seu pre anulu 186⁶/₇.

Clusiu in 28. Augustu.

Iacobu Bologna m. p.

I. Rusu, secretariu II. m. p.

I n t r a t e

Bancnote		Argentu		Auru			Asemna- țiuni de ale banci ipo- tecarie		Obliga- țiuni de statu		S u m a	
i n v a l u t a a u s t r i a c a												
fr.	cr.	fr.	cr.	bucati	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.
2018	55	11	25	4	20	—	18100	—	7886	—	28035	80
2018	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2018	55
—	—	11	25	4	20	—	—	—	—	—	31	25
—	—	—	—	—	—	—	18100	—	—	—	18100	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	—	210	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	200	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5145	—	5145	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	840	—	840	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1491	—	1491	—
2018	55	11	25	4	20	—	18100	—	7886	—	28035	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24308	85 ¹ / ₂
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5764	60 ¹ / ₂
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30073	46
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2037	66
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28035	80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3726	94 ¹ / ₂

Sibiu, 25. August 1867.

Pentru Controloru
N. Cristea.

Const. Stezariu,
capitanu in pens. si Cassariu alu Associat.

C l i o.

Intru întielesulu promisiunei ce am datu in Nr. 1 sub rubric'a „Culegere de documente istorice“ incepemu cu publicarea mai anteu a registreloru istorice castigate la timpul se delu repaus. comite Iosifu Kemény in catu acelea sunt compuse sub rubric'a Valachi in unulu séu altulu din Arataria. O facemu acést'a cu atatu mai virtosu, cu catu alte societati de istoriografia intr'aceea culegu si publica barbatesce alte si alte documente, cronice si anale, prin urmare noi inca trebue se alergamu dupa ei, pentru cá se ne intalnimu catu mai curundu la unu punctu, alu carui nume este Adeveru.

Totu sub rubric'a Clio vomu publica si alte materialuri, cate voru fi recunoscute ca ar adaoge la coregerea si ilustrarea istoriei nóstre.

Premitemu cá informatiune preliminarie epistol'a Reverentiei Sale Dómnului Stefanu Moldovanu adresata lui G. Baritiu. Aceeasi suna asia:

Ar. Ghirisiu, 27. Oct. 1846.

Préiubite Dle Frate si Prietine!

Cá dorirei Dtale, in multu pretiuit'a epistola din 9. Oct. aratate — la carea interesele neamului nostru celea nenumerate te inflaméza — catu mai in graba se pociu respunde, acelea ce din Aratariele Marii Sale préluinatului si préinvestiatului bunu zelantu Dnu Conte Iosifu Kemény dupa sirulu aniloru leam culesu, precum: din Tom. IIIlea alu cetiriloru sale Q—Z, din Aratariele Condicei Diplomatice si ale Suplementelor ei, cu dragoste prin carulu iute le trimetiu; înse acestea numai arata, ba inca in mai multe locuri nici cá se scie la pagin'a indigitata, cá despre Valachi ce ar fi vrednicu de insemnatu? — Ci cu ajutoriulu lui Ddieu si acestea tóte din Condicele susu numite le voiu estrage si Dtale le voiu trimite, cá precumu acelu mare barbatu pentru noi au asudatu de leau culesu din locuri ascunse si cu tóta dragostea le impartasiesce, asia Dta se le poti da pe fatia; cá asia cunoscunduse si romanii pe sine si trecutul lor, se scape din anii prunciei si din statulu somnurosú se se trezésca!

„Appendix Diplomaticus“ dreptu cá de lucru imi va dá, dar cu acél'a anca nu'i capetu; o gramada de volume cuprinde in sine statulu si istoria tuturor orasielor, satelor si locurilor din Transilvani'a. — Catu lucru este spre cunoáscerea

deameruntulu a Keneziauriloru, care arata o fația nouă a trecutului, dar si unu opu nou voru dá viitorimei, asia catu întieptulu opu „Vizsgálodás“ va remanea numai tem'a lucrului demonstrabilu. Cate suntu colectiile manuscriseloru „mai-mari“ si „mai-mici“ din vechime, care dau lumina nouă istoriei, dintre care mai in graba*) admanuezu „Historiam Epporum Valachorum in Slavonia,“ pe carea întórta in graiulu natiei nóstre mai bucurosu o asi fi espeduitu, dar naval'a lucruriloru întreprinse se me lase acum escusatu.

Din condicele laudate am estrasu inca „Seriem Vajvodarum & Vice-Vajvodarum,“ carea candu va fi completa, asemenata cu tóte corespundietórele manuscrise ale acestui mare barbatu, va fi mai deplina de catu tóte celea pana acum tiparite. Am despre sasi, despre disme, despre comitii sasesci si despre alte mai amenunte aratariulu estrasu. Si apoi daca voiú stracurá tóte aratariele, voiú estrage documentele insusi.

Ce mi-ai scrisu pentru plata remane acum nepretiuítu, numai se am atat'a ertare de a fi amenatu pentru pretiulu novelorú; éra dintre acestea comunicate ce ar fi mai interesantu insemnéza'mi cu privilegiulu novelorú, cá se escriu din Condica si mai degraba de cum sirulu aniloru m'ar poffi spre aceea.

Pré iubite D. Frate! între tóte acestea — adu'ti aminte cà povorile domestice, ocarmuirca duchuriloru incordate, carele nu suferé bucurosu a le aratá datori'a chemarii sale, cu atat'a mai pucinu a'i strintori la acést'a, si alergarile susu in josu, carele dintru acestea doua isvóre curgu de multe ori cu destula amaréla, multu me impedece dela cuprinderile acestea spirituale pré iubite; apoi datoria apostolicésca nu numai intru alu meu poporu, ci si impregiuru'mi mai cu séma la immortalari imi cuprinde cu totu dreptulu din scumpulu tímpu — si apoi la acést'a trebuie pregatire; „foculu se potolesce, de nu i se va adauge materia ardiétóre.“ — Aici vinu a se socoti si jurstarile nu numai de a alergá pana in Grindu la prealuminatulú Conte, dar' al' si intimpiná acasa, si anca ai cumpani plecarea de a dá scumpele sale odóre pe la casele nóstre; de aci pentru cercetarea condicelorú si intru ele si intru altele ale Keneziauriloru etc., unde trebuie la unu cuvèntu mai multe carti, voiú fi silitu a petrece cu septaman'a in Grindu, fiindca Msa n'au crutiatu a'mi deschide o casa pe a mea séma. — Si

*) Acestu extractu l'am facutu pentru fratele Laslu Gabriel Profes. Hist. Univ. in Blasiu si am socotitu se'lu decopiezu si Dtale.

pe langa acéstea tóte eu cu ajutoriulu lui Ddieu indrasnescu, numai copierea si espeduirea me rempinge cu neplacere. — Unu scriitoriu harnicu m'ar usiurá multu si asia asiu puté antaiu iubitei Dtale, apoi saraciloru Blasieni carii n'au unde se se intinda afara de manualele sistematice, si si altor'a asiu puté cu tóta iutial'a fi de ajutoriu, dintru acésta „Apa vii'a“ a nemuritoriului renumitu D. Conte si alu patriei parinte.

Cu acéstea remâiu cu tóta fratiésc'a iubire alu preiubitulu. D. Frate si priétinu

plecatu sierbitoriu frate

Stephanu Moldovanu,

Administr. Pppiei Beilui si Parochulu Ghirisiului.

P. Scr. Maria sa D. Iosif Kemény mâne — 28. Oct. s. v. pleca la Sibiiu si prin mine Iub. Dtale face onóre de a se inchiná de sanatate. Adi am adusu „Indices Regestri Archivorum.“

Pe D. Ant. Kurcz me rogu intalnindute spune'i cà'lu salutezu si pe Fratii Morosieni. —

Extractus Memorabilium in Lexicone Rerum Trannicarum Eruditissimi Viri Illustrissimi D. Comitis Josephi Kemény sub voce Valachi Tomo III. Q—Z. — contentorum.

De romanorum in Dacia Coloniis scripsit Joannes Filtsch. Cibinii 1808 in 8°. Habetur apud. C. Jos. Kemény.

Daciae pars quam incolimus a. 1195 jam Trannia vocabatur. (Vide Pray in praefatione dissertationis de dextra S. Stephani.

Siebenbürgen non a 7. castris p. Saxones erectis, quia Equites Teutonici teste Gregor. IX. 1231 apud Fejér C. D. T. III. V. II. p. 246. non nisi 5 Castra extruxere in Trannia. Vide uberius C. Alex. Bethlen Gesch. der Deutsch. Orden in Siebenbürgen p. 52.

Aeneas Silvius in descriptione Tranniae (natus 1405 † 1464) quae habentur in Tud. Gyűjt: 1829 X. p. 82. „Siebenbürgen dicit a 7 Civitatibus, quas Saxones inhabitant.“

Romanorum Reliquias circa a. 888 jam Valachos nominatos fuisse anonimus Belae Regis Notarius — ni forsan subreptitie — adnotavit. Verum desuper plura apud Gebhardi (Geschichte der Walachen editionis Brünnensis p. 375 in nota Z.) et Untersuchung über das Wort „Wlach“ habetur in Hormayers Archiv. 1828 p.

Tranniam tempore ingressus Hungarorum Valachi et Sclavi inhabitabant, nam anon. Belae hocce scribit „Terram Ultrasilvanam Gelu quidam Blachus in dominatum tenebat a Blachis et Slavis inhabitatam.“

Valachi Tranni habuere Privilegiales a S. Stephano Rege. Fejér Codex Dipl. Tomo VII. Volum. 1. pagina 46. et Fejér C. D. T. X. V. VII. p. 10 in nota.

Anno Chr. 1137. Formale Urbarium. Fejér C. D. T. II. p. 89, 90.

1138. Formale Urbarium Fejér C. D. T. II. p. 100, 101, 104.

1204. Callo Joannes Rex Bulgarorum et Blachorum. Fejér C. D. T. II. p. 425 et 426 in nota et 428.

1204. Sunt Monachi Graeci in Hungaria. Fejér C. D. T. II. p. 429 et 447.

1204. Dissolutio morum inter Sacerdotes Graecos in Hungaria. Fejér C. D. T. II. p. 429.

1205. Episcopatus Graecus in Hungaria. Fejér C. D. T. II. p. 459.

1221. Monachi Graeci in Wisegrad. Fejér C. D. T. III. V. I. p. 310.

1223. Memoria Valachorum. Vide Kis-Disznod Sed. Cibin.

1224. Quinquagesima Decimarum. Fejér C. T. III. V. I. p. 449.

(† Valachi olim loco Decimae solvebant quinquagesimam. Vide Szirmai Szatmár I. p. 8 et 9.

1225. „Rusticus“ in Diplomate prima vice occurrit apud Fejér C. D. T. III. V. II. p. 11.

1227. Valachi vocantur Bubali, Bubaci, Gubati. Vide Fejér C. D. T. III. V. II. p. 485. — Vide et Fasching Nova Dacia P. 1. p. 17.

1234. Valachi Graeci-Ritus ad Unionem compelli jubentur. Fejér C. D. T. III. V. II. p. 399. 400.

1234. Valachi Disuniti in Dioecesi Cumanorum Epipi existentes (Huc et Valachi Terrae Fogaras censendi). Combina Fejér C. D. T. III. V. II. p. 399.

(† Ex hoc Instrumento subinferre licet Valachos nostros Trannos ea aetate non fuisse absque proprio Epipo.

1247. Valachi in Ottu Zeurinensi. Vide Szeredai Series Epporum p. 17.

1247. Valachi Olahi in Zewino, eorum Vajvoda. Fejér C. D. T. IV. V. I. p. 448—450.

1252. Olachi de Kirtz. Vide Katona VI. p. 183.

1260. Valachi Fejér Cod. Dipl. Tomo IV. V. III. p. 15.
1263. Valachorum Decimae Fejér C. D. T. IV. V. III. p. 133 et 135. — De Valachorum Decimis. Vide Benkő Milkovia I. p. 271, 272.

1264. Reginae possedere Bisztricium et Rodna. Fejér C. D. T. IV. V. III. p. 216.

1280. Species Urbarii. Fejér C. D. T. V. V. III. p. 54.

1289. Obtinēt siculi ob fidelitatem Sedem Aranyas.

1360. „Dragus filius Gyulae Olachus Noster de Marmarosio“ Fejér Cod. Dipl. Tomo IX. Vol. III. p. 189.

1360. Monasterium Ruthenorum Gr. Ritus in Munkács aedificatur ibidem p. 196.

1361. Valachi obtinent bona in Banatu Temesiensi ibid. p. 253, 254.

1366. (†) IV. cal. Julii Ludovici Privilegiales Nobilibus Tranniae concessae, ut in malefactos Valachos jure Gladii et fori dominalis uti valeant. Copia in folio apud C. Jos. Kemény.

1374. De tentata hoc anno Valachorum conversione. Fejér C. D. T. IX. Vol. IV. p. 587 et 589.

1374. †) Pertinebat ad Terram Fogaras Opp. Kis Sink.

1377. Sub nomine Jobbagionum intelligebantur Olachi. Vide Szeredai Not. Capituli alb. p. 56.

1383. Valachi potentialiter veniunt ad Terrena Districtus Cibiniensis, ibi violenter terrena occupant, sed inde ejici mandantur. Fejér C. D. T. X. V. VIII. p. 123.

1384 Detto dto Fejér X. V. VIII. p. 143.

1421. Valachi Tranni in bello Bohoemiae-Hussitico praesentes. Vide Adversaria Historica Ill. C. Jos. Kemény ad an. 1421.

(†) Tempore bell omnes Valachi Tranni insurgabant. Vide Fejér Cod. D. T. X. V. VII. p. 259.

1425. Decretum Sigismundi quoad dilucidationem decisionis circa Decimas Valachorum in Trannia. Vide Szich. Car. Ms. I. p. 402. n. 59

(Va urma).

 In consuetu cu conclusulu din urma alu on. Comitetu acésta fôia va esi de aci nainte de 2 ori pe luna, la 1. si la 15. cate 1½ seu 2 côle. Acésta mesura e motivata cu temeiuri, care se voru impartasi la loculu seu.

Nr. 5 va esi in 15 Fauru in 2 côle.